Kilenczedik évfolyam. 206-ik szám. Kolozsvártt, 1879. szerda szeptember 10.

A „KELET“ előfizetési dija:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak.
Hatszor használt garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb ésgyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Orpelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Volgler (Vallfisch gasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau **Budapesten** Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberge A. V. hirdetések felvételi irod. Budapesten Szervitatér 5. sz.

Nyilttéri czikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik száma, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések és hirdetések küldendők.

A nemzetközi helyzet.

(Sr.) Érdekes figyelemmel kisérni azon változást, melyen az európai nemzetközi helyzet, a berlini congressus után és nagyrészben annak következtében átment. Tagadhatatlan, hogy a súlypont változott. Mikor az orosz-török háboru megindult, ugy látszott, mintha minden Oroszország akaratától függne, nemcsak keleten, de Európában általában. Az előzmények sok alapot szolgáltattak erre. Mert a krimi hadjárat óta Európa egészen elhanyagolta keletet, mintha vérontásának eredményét kivánta volna megsemmisitni, nemcsak múlasztott sokat a nemzetközi egyensúly rovására nézve, de egyenesen az ellen cselekedett is. A párisi békének keletre vonatkozó kikötéseit és biztositékait csaknem egészen megsemmisité. Az orosz diplomatia győzött Londonban és az orosz pénz dolgozott keleten, még Konstantinápolyban is. A talaj tehát nagy mértékben praeparálva volt Oroszország számára. Ekkor aztán fellépett Oroszország — eleinte nehezen bár, de végre teljesen győzedelmeskedett, nyugati Európa titkos megállapodások és alkudozások mellett ugyan, de aggodalmat keltő passivitással nézte, sőt a közvélemény széles e világon mindenütt támogatá, biztositá Oroszországot. Létrejött a Sanstefanoi béke, melyben egy nagy Bulgária, nagy Szerbia és Montenegro szépségesen ki volt kerekitve. Ekkor jő az első tiltakozás — Andrássy részéről, az első meghivó egy congressusra, Andrássy felszólalására — Németország részéről. A legtöbb ember azt mondá: parádé az egész. Oroszország a puszta szóra engedni nem fog, megmarad a Balkánon, mint kelet ura. A jelszó az volt, hogy a muszka soha ki nem vonul a Balkánról. Beszéltek Panszlaviáról, Délszláviáról — és érdekeink feláldozásáról, melyet, a kik legalább okoskodtak, úgy fejeztek ki, hogy nem lesz gondoskodva sem határainknak Délszlávia elleni biztonságáról, sem kereskedelmi érdekeinkről, sem Oroszország monopoliumának megtöréséről.

Nem igy történt. A sanstefanoi béke tetemesen megnyirbálva, a török területi continuitás biztositva, Szerbia terjeszkedése határunkról elterelve és Bulgáriával szembeállitva, Oroszország helyett európai bizottságokra bizva a tartományok szervezése, a határok körvonalozása, az orosz hadsereg kivonulása elhatározva lőn, kereskedelmi érdekeink biztositva.

Ekkor aztán a kritika azt mondta, ez a berlini szerződés szép dolog, hanem papiron marad, végrehajtva nem lesz. Oroszország vissza nem vonul. Nem úgy történt. A berlini szerződésnek épen a területi felosztásra és szervezésre vonatkozó része van legjobban végrehajtva és Oroszország teljesen visszavonulásra kényszeritve lőn. Hogy ez reá nézve vereség volt, azt nemcsak a nemzetközi határozatok bizonyitják, de bizonyitja egyszersmind az orosz nemzeti közhangulat is. A nihilista mozgalom ebből az elégületlenségből táplálkozik, az orosz sajtó, elnyomatottsága daczára ennek az elégületlenségnek ad folytonosan kifejezést: ugy akkor, mikor monarchiánkat támadja, a Balkán felszigeten elfoglalt állása miatt; mint akkor, mikor Németországnak hütlenséget vet szemére.

És ez egyszersmind a nemzetközi helyzetben történt változásnak egy másik karakteristikonja. Azt mondták sokan — és ez képezé az ellenzék örökös vádját, hogy a három császárszövetségnek két czélja van, az egyik a reactio, a másik monarchiánk kijátszása, Oroszország túlsúlyának keleten és Németország monopoliumának, nyugaton, biztositása. Az eredmény azt bizonyitja, hogy a dolog nem igy áll, hanem áll úgy, hogy — Andrássy legrégibb mondása szerint — csak azért voltunk karonfogva, hogy a mélységbe ne sodortassunk és kollegánkat az igen messzi haladástól visszatartsuk. Ugy látszik: sikerült. Mert Németország nem Oroszországnak, hanem monarchiánknak segitett, az érdekek védelmében. Legalább a tényeken kivül, most ugyancsak bizonyitgatják az — orosz lapok. Még pedig, felösmerhetőleg — Gorcsakoff inspiratiójára. Az a heves hirlapháboru, mely két hónap óta folyt — az orosz sereg kivonulásával összeesik. Mert hiába, addig „csak remélt a medve, most már oda minden kedve.“ Csalódott. És igy nem mi vagyunk a csalatott fél. A mi pedig érdekeinket illeti — a Limvonal biztositása, a szerbvasúti csatlakozás nemzetközi szerződésben kikötése, a kereskedelmi szerződések érvényben tartása és változások esetén, számunkra elsőbbség biztositás, — ezek oly dolgok, melyek mindannyi bizonyságot tesznek érdekeink biztositásáról.

A mi pedig nyugat Európát illeti, hát Németországon kivül, Anglia közelebb áll most hozzánk, mint valaha. Francziaország, Olaszország tisztességes távolban, az utóbbi némi féltékenységgel, (mi bizonyára nem a mi gyengülésünk vagy nemzetközi súlyban való csökkenésünk jele) respektálják monarchiánkat és cselekvési szabadságát. A ki ezt a nemzetközi helyzetet nem tartja sokkal kedvezőbbnek, mint az 1866-ikit vagy 1870-től bármelyikéit — az lehet vak is, ellenzéki hirlapiró is: de nem józan, elfogulatlan politikus!

Schilling Rudolf

elnöki beszédje a kolozsvári kir. közjegyzői kamara f. év augusztus hó 30-kán tartott közgyülésén.

(Vége.)

A mit itt állitok, nem képzelődés, hanem a legszomorubb valóság; oly valóság, a melyet nem ignorálhatunk, mely elől nem térhetünk ki, de a melylyel kötelességünk szembe nézni.

Kötelességünk felszólalni a velünk szemben elkövetett igazságtalanság ellen; kötelességünk kijelenteni és bebizonyitani, hogy a bizalom elvesztését nem érdemeltük, arra okot mi nem szolgáltattunk.

Hogy a kormány és törvényhozás bizalmát elvesztettük, az kétségtelen, élő bizonyitéka annak a gyámügyi törvény, melyet a kormány javasolt és a törvényhozás megszavazott.

Pedig csak ezen kamara közjegyzői szám szerint 22-en a lefolyt 1878-ik év végéig, tehát három és fél év alatt több mint 30,000 hagyatékot tárgyaltak le és nyugodtan elmondhatjuk, hogy munkájokért hibáztatásban nem részesülhettek, sem a bíróságok, sem a közönség részéről. S a mellett, hogy rendbe hozták oly sok egyének, évek hosszu során függőben levő és az idő által összekuszált örökségi ügyeit; megmentették a bíróságokat ezen nem bíróságokhoz tartozó és birói működést annyira bénitó perenkivüli ügyek lejártatásától.

Működésünk jutalma pedig a bizalom megvonása volt.

A hagyatéki ügyek kezelése nem közigazgatási ügy, azaz igazságszolgáltatáshoz tartozik, de nem peres ügy és igy nem a bíróságok tendője; hanem mint peren kivüli ügy, a közjegyzőké.

A közjegyzői törvény hozatala alkalmával biztosittatott ezen ügykör a közjegyzőknek, ők ezen feltétellel lettek kinevezve és azon feltétellel fogadták is el állomásaikat. Oly kétoldalu szerződés volt tehát a kinevezés által biztositott ügykör, a melyet magánosok igy megcsonkitani nem lettek volna jogositva.

A közjegyzőknek hivataluk nemcsak előnyöket biztosit, hanem sulyos terheket is ró reájuk, egyedül a törvény által meghatározott cselekvési térre szorittatván, az államtól jövedelmet nem kapván, csakis a saját ügykörökben teljesitendő munkák dijára számithatnak, elvétetvén pedig munkájok legnagyobb része, el lett véve jövedelmök is, a terhek pedig meghagyattak.

Ezt tette a törvényhozás; hogy jogosan tehette-é hogy fontos okok által utaltatott-e erre, abban én kételkedni, de igennel felelni nem tudok. Nem is hallottam ezen intézkedés mellett semmi tartható érvet, egyedüli indokul csakis a hagytéki eljárás drága volta hozatott fel.

Ezen indok azonban nem igazolt, mert a tárgyalási dijak meghatározása a bíróságok kezében volt, a bíróságoktól magas dijazást pedig nem elvezett egyik közjegyző sem. — De feltéve, hogy a dijazás kérdésében hibák észleltettek, nem az egész közjegyzői kart kellett volna munkájának megvonása által sujtani, hanem a bibákat orvosolni.

Szomoruan kimondhatjuk tehát, hogy a közjegyzők a törvényhozás által és magas kormány bizalmának indokolatlan elvonása által, ugy jogaiban, mint jövedelmükben megkárositattak.

Mit szóljunk a bíróságokról? melyek — tisztelet a kivételeknek — a helyett, hogy a közjegyzőkben segéd organumokat tekintenének, csak nem ellenségek gyanánt viselik magukat, szolgálataik igénybe vételét teljesen mellőzik, vagy oly csekély térre szoritják, hogy az számitásba sem jöhet. Inkább alkalmaznak végrehajtót, mint közjegyzőt; sőt nem alkalmazzák a közjegyzőt még ott sem, hol a közjegyzőt mellőzni világos törvénysértés. A közjegyző pedig nem vetélytársa a birónak, hanem segitsége, a kit a jövőbe tekintő biró örömmel üdvözölhetne, mert nincs még oly csekély ellentét, sem érdekeinkben, mint a milyen van az ügyvédekkel szemben, a kiknek iránunk létező ellenszenvét, habár igazolni nem is, de legalább vetélkedésből ki lehet magyarázni.

Mindaddig mig a bíróságok nem veszik pártfogásuk alá a közjegyzőket, addig ez intézmény a jelen adott viszonyok között prosperálni nem fog. Minden félreértés kikerülése végett sietek hozzátenni, hogy a pártfogás alatt csakis azt értem, hogy adjanak munkát a közjegyzőknek, hogy ne kelljen várakozással tölteni az időt, mint azt ma tenni kénytelenek.

Hogy eddig a bíróságoktól, a közjegyzők munkában nem részesültek, azt legvilágosabban mutatják a következő számok. A kamara területén 1875—1878-ig működött 22—23 körjegyző, ezek kaptak 1790 megbizást, tehát a négy évi átlag egy közjegyzőre évenként 20 megbizás. Közülök 20 nem kapott semmi megbizást, 13 az évi átlagon alól kapott, 6 pedig azon felül:, tehát csak 6 közjegyző volt, ki 20-nál több megbizást kapott.

Az egyes éveket tekintve az arány még kedvezőtlenebb, ugyanis 1875-ben az összes megbizás tett 113 at, átlag esik egy közjegyzőre 5, nem kapott egyet sem 7, az átlagon alól kapott 8, azon felül 7, a ki legtöbb megbizást nyert, az kapott 32-őt, 1876-ban az összes megbizás volt 481, egy körjegyzőre esik 21, nem kapott semmit 4, átlagon alól 13, azon felül 6.

1877-ben az összes megbizás tett 694 et, az átlag 30, nem kapott semmit 2, átlagon alól 15, azon felül 5, legkevesebbet az az 1—1-et kapott 3 közjegyző, 2—2-őt 4 közjegyző.

1878-ban 502-őt tett a megbizások száma, átlag volt 23, semmit sem kapott 2, átlagon alól 14, azonfelül 6, egy körjegyző kapott 1-et, 5 pedig 2—2-őt.

Mikor 23 körjegyző közül 4 folytononosan semmi megbizást sem kapott és 13 kapott 20 megbizásnál kevesebbet, akkor e számok t sztán beszélnek s azt mondják, hogy a közjegyzők a bíróságok részére nem léteznek.

Ha még tekintetbe vesszük a közjegyzőknek a közokiratok szerkesztésénél tapasztalt ügyforgalmát, akkor a fennebbi tapasztalat csak sötétebb szint nyerhet.

1875-ben az évi átlaga a felvett okiratoknak egy közjegyzőnél 46 volt, ezen alól vett fel 14, ezen felül 8 közjegyző, legkevesebbet vett fel a ki 3-at vett fel, a legtöbbet a ki 146 okiratot vett fel.

1876-ban az évi atlag 131 volt, ezen alól vett fel 13, ezen felül 10. A legkevesebb volt 16, a legtöbb 406 egy közjegyzőnél.

1877-ben az évi átlag volt 182, az átlagon alól volt 18, azon felül 5, legkevesebbet vett fel, ki 13-at, legtöbbet ki 1287-et vett fel.

1878-ban az évi átlag 130 volt, azon felül 15, alol 7 volt, a legkisebb szám 24, a legnagyobb 464.

Ezek a számok bizonyitják, hogy a közjegyző a közokirat szerkesztéséből fenn nem állhat.

Mit tegyen tehát, hagyatékokat tárgyalás végett nem kap, birói megbizás nincs, a közokirat felvétele elenyésző csekély . . . mondom kénytelen tétlen várakozásban tölteni el idejét. És pedig ezen kénytelenséget maga a törvény rendeli, mely követeli, hogy a közjegyző irodájában, sőt még lakásán is éjjel nappal készen legyen a közönség szolgálatára és megtiltja, hogy bármely mellék foglalkozást szerezhessen. A közjegyző tehát várja a munkát s ha nem jön, nem keresheti azt, mert tiltja a törvény és tiltja keresete után szaladgálni hivatala méltósága.

Minden tisztességes hivatásnak meg van a maga méltósága, a közjegyzői hivatalnak pedig kiválólag oly méltósága van, melyre mig büszke minden közjegyző, addig féltékenyen kell őrizni azt.

A nyomorral küzdő közjegyző, miként fogja megőrizni, mit kell szert tenni kellő tekintélyre? Nem fog-e a létérti küzdelemmel áldozatul esni? Mind oly kérdések, melyekre feleletet adand az idő, mely meg fogja mutatni, hogy a közjegyző tett-e többet, minthogy önfeláldozással egyengette a jövő számára az utat.

Homályos a mi jövőnk, de nem bizonytalan maga a közjegyzői intézmény jövője. A közjegyző nélkülözhetlen ma már, el kell, hogy foglalja a mult annyira népszerü alakjainak, a táblabiráknak és a hiteles helyeknek örökét és megsokasodva kell, hogy őszinte hüsége által megnyerje a felek teljes bizalmát.

Nem kételkedem, ez be fog következni, hogy mi megérjük-e, ez a mi élet kérdésünk. — Önmagunkra hagyatva bizonyára nem érjük meg, sürgessük hát, a minket és az intézményt jogosan megillető pártfogást, melyet kérve, mi nem kérünk egyebet, mint a mit követelhet az államtól a legutolsó napszámos is, munkát és munkát!

Azt hiszem, hogy a tisztelt kartársak egyhangu nézetével találkozom, ha kimondom, hogy a közjegyzői intézmény fennállása szükségkép megköveteli azt:

1. hogy a telekkönyvi ügyekben a hitelesitési kényszer behozassék;

2 hogy a hagyatékok tárgyalása illetékes közegekre, közjegyzőkre bizassék; és

3. hogy a birói megbizásokba teljes mérvben részesüljenek.

Csak igy tartható fenn a közjegyzői intézmény, csak igy lesz lehetséges, hogy megfeleljen hivatásának és megtudja érni azt az időt, a mikor saját ereje tudatában nélkülözheti a támogatást.

A közjegyzői intézmény fenn állására szükséges a jelzett támogatás, az intézmény fenntartása pedig oly közérdek, mely ma el nem ejthető már, tehát a szükséges javitásnak meg kellene történnie.

De ne ringassuk magunkat biu reményekben; ha ugy tüntettetik fel a helyzet, hogy a kényszer behozatala és a hagyatékok tárgyalása a közjegyzői intézmény érdekében kivánatos, akkor nem fog bekövetkezni az.

Meg kell győzni példákkal a közönséget arról, hogy a telekkönyvi jogok szerzésénél, legalább az irástudatlanok részéről, szükséges a hitelesités. Be kell bizonyitanunk, hogy a hagyatékok tárgyalása jelen kezelés mellett sem jobban, sem olcsóbban nem folytattatik.

Mind ezt tennünk pedig nem nehéz, mert mindnyájan tapasztalásból tudjuk, hogy a telekkönyvi jogok szerzésénél, részint könnyelmüségből, részint rosz akaratból, a legnagyobb valotlanságok szolgálnak telekkönyvi beadványok alapjául.

Szedjük össze tehát adatainkat s ezek a leghatalmasabb érvek lesznek, az eddigi rendszer megváltoztatása mellett.

A közel multban, az állam hivatalos és nem hivatalos köreinek figyelme kizárólag a kül politikával foglalkozott s a törvényhozás terén is, minden tevékenységet megbénitott s mintegy azon érzést tette a polgároknál is uralkodóvá, hogy mig a függőben levő kérdések nincsenek megoldva, addig sem nem lehet, sem nem kell egyébbel foglalkozni.

Ezt az érzést azonban, csakis a jövő iránti rettegés igazolhatja.

Ugy tetszik, mintha a bizodalom kezdené elfoglalni helyét és az idő alkalma volna a cselekvésre.

Az elmondottak képezik észleleteim eredményét, ha önök előtt ösmeretesek és az önök nézetével találnak, akkor engedjék bizelegnem magamnak azon örömmel, hogy gondolatainkat tolmácsoltam; ha meg czáfoltatom, akkor örömem nagyobb leend, mert megtanitanak hinni a jövőben, melyet távol vagy kétesnek látok.

Legyen véleményük bármilyen, de engedjék kérnem, hogy terjesszék ki tanácskozásaikat a jelen állapot felett és ne engedjenek több évet eltelni várakozásban.

Cselekvés a férfi joga és kötelessége; teljesitsük azt, a többi a sors kezében van.

A technika és technikusok Magyarországon.

Hieronimy Károlytól.

(A mérnök- és épitész-egylet kolozsvári szakülésén.)

Tisztelt egyetemes szakülés!

Midőn egyletünk választmánya azon óhajtás által vezéreltetve, hogy az ország különböző részeiben lakó szaktársainknak egy évben egyszernél többször nyujtson módot a találkozásra: ezen egyetemes szakülést ide Kolozsvárra hivta egybe; ezzel vidéken lakó szaktársainak egy régen óhajtott kivánságának vélt megfelelni. Méltányosnak tartotta, hogy azok, a kik a fővárosban laknak, keressék fel attól távol lakó elvtársaikat, kik minden évben legalább egyszer bennünket látogatnak meg; méltányosnak tartotta ezt azért is, mert sem számban nem vagyunk elegen, sem anyagi helyzetünk nem olyan, hogy a Budapesten székelő egylet fennállásának koczáztatása nélkül, vidéki egyleteket is alakithatnánk.

És midőn egyletünk ezen vidéki ülések sorát megkezdve, az első kirándulás czéljául Kolozsvárt tüzte ki, tiszteletét akarta kimutatni ezen testvérország irányában, mely annyi századon át a politikai események által a királyhágón túli részektől elszakitva, különböző nemzetek által lakva, soha sem szünt meg a magyarság önálló államiságának bátor előharczosa lenni.

Ugyanazon alapeszme, mely a két testvérországnak Unióját hozta létre: a rokon-elemek szorosabb csatlakozása, hogy az élet viszontagságait, egymást kölcsönösen támogatva, diadalmasan leküzdhessék, képezi egyesületünk megalakulásának és törekvéseinek czélját. Nekünk magyar mérnököknek is együttesen vállvetve kell egymást segitenünk, ha el akarjuk érni, hogy a magyar mérnökség a hazában érvényre jusson; ha el akarjuk foglalni, magunknak kiküzdeni nemzetünk társadalmában a minket, nézetünk szerint, megillető helyet.

Szakmánknak, a technikai tudománynak és gyakorlati technikai készültségnek fontosságát elösmeri mindenki. Az emberi fejlődés történetének legbivatottabb taglalói megegyeznek abban, hogy a könyomtatás mesterségének feltalálása óta semmi sem gyakorolt az emberi nem sorsára olyan mélyreható benyomást, mint a gőzgép feltalálása. A gőzgép használatával és annak sokoldalu alkalmazásával egy uj korszak kezdődik az emberiség történetében. A gőzgép feltalálása tette lehetővé a gyáripar keletkezését és ezzel olyan nagymérvü munkafelosztást, mely a nemzetek termelőképességét sokszorosan fokozta.

A gőzgép sokoldalu alkalmazása emelte a nemzetek vagyonosodását a mostani korábbi idők képzeletét felülmuló fokra, az tette lehetővé az anyagi jólétnek olyan szélőskörben való elterjedését; de nem csak az anyagi jólétnek, hanem az emberi nem legdrágább erkölcsi kincsének, az egyéni szabadság, a nemzeti önállóság és függetlenség megszilárditásának leghatalmasabb eszköze. Mert azon nemzetek, melyek anyagi segédforrásaikat legtökéletesebben kifejtették, ezzel szabadságukat, függetlenségüket és dicsőségüket megingathatatlanul megállapitották.

És a polgárosodás minden hatalmas eszközeinek megteremtése a technika feladata.

A technikusok feladata létesiteni azon hatalmas közlekedési eszközöket, melyek a világ sorsát megváltoztatták; az ő körébe vág azon gyártelepek létesitése, melyek a nemzetek hatalmának alapját képezik. És azért méltán mondhatjuk, hogy szakmánknak fontosságát el nem ösmerni, kicsinyelni nem lehet.

De Amerikán kivül alig van ország, hol olyan közvetlenséggel tárulnának fel a szemlélő előtt azon roppant mesterhető változások, melyeket a technika előidéz, mint épen hazánk.

A nemzeti ébredés ideje nálunk az 1840-es évekre esik, midőn a nemzet buzgó óhajának, törekvéseinek és lankadatlan küzdelmének tárgyát a törvény előtti egyenlőség, a jogbiztonság, a vallásszabadság nagy eszméinek valósitása képezte; ezzel egyidejüleg kezdődtek az ország anyagi jólétének emelését czélzó törekvések is. Ezen időben született meg a folyók szabályozásának eszméje, ezen időben kezdődik egy nagy nemzeti vasuthálózat létrehozására törekvő mozgalom.

Azóta alig mult negyven év, alig tünt le a cselekvés teréről egy nemzedék: és minő óriási változás. Ha végig nézünk azon roppant területeken, melyek negyven év előtt az évnek nagyobb részén át vizzel boritott legelőkből és nádasokból állottak, és melyeken az utas hetekig nyom nélkül bolyongott, hogy az ország szélitől annak fővárosáig eljuthasson, ha felidézzük képzeletünkben az akkori helyzetet, a midőn voltak az országnak olyan vidékei, hova a posta egy évben egyszer járt; midőn áruszállitásra, és ezzel az ország bő terményeinek értékesitésére gondolni sem lehetett; és összehasonlitjuk ezen állapotokat a mainkkal, lehetetlen, hogy csodálat el ne fogjon azon roppant változások felett, melyeket a technika müvei hoztak ezen országban létre.

Az anyagi téren való nagy haladásnak korszaka a nyugot-európai államokban is ugyanazon időben, az 1840-es években kezdődött, akkor kezdett ott is épülni azon nagy vasuthálózat, mely

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

gyáripar nagy mértékben emelkedni és azzal a népesség is vagyonosodni; de ezen államokban az utolsó negyven év alatt tapasztalt átalakulás még sem volt oly nagy, mint hazánkban.

Németországnak, Franciaországnak és Angliának az 1840-es évek előtt is volt már sok száz és ezer mértföldre menő uthálózata, mely nagyrészben még a mult század végén épült; Franciaországnak és Angliának már 1840 előtt volt hatalmas csatorna-hálózata, mely a vizeni közlekedésnek ma is utánzásra méltó példáját mutatja, és ennek folytán ezen államokban 1840 előtt is volt már virágzó kereskedés és jelentékeny forgalom.

Ellenben, hazánkban mind az, a mit közlekedési eszközökben, vizszabályozási müvekben birunk, szóval mindaz, a mi ma a forgalmat és kereskedést közvetiti, 1840 év óta létesült.

Nekünk 1848 előtt rendesen fentartott kőutaink nem voltak. — Épültek ugyan utak hazánkban 1848 előtt is, de azok megépittetésük után sorsukra hagyattak, és a kőutaknak azon folytonos gondozása, mely ezen század találmánya, hazánkban csak az 1850-es évek óta van divatban.

Igaz, hogy kőuthálózatunk még ma is aránytalan rövid, és kőutainknak kiépitése, és az utügynek törvényszerinti szabályozása égető kérdés; de államutaiok országszerte mindenütt, a megyei utak pedig igen sok törvényhatóság területén oly jó karban vannak, hogy vetekednek a külföld bármely államainak utjaival.

És ezen országban, melynek közutjai alig voltak, a vasutépités oly lázas rohamossággal történt, mint Europa egy államában sem.

Az első gőzmozdony-vasut 1846. jul. 1-én adatott át a forgalomnak; 1867-ben, midőn a magyar kormány megalakult, a vasutak hossza 295 mföldet tett; és ezen szerény hálózat 1876-ban már 869 mföldre, tehát 574 mértföldnyi rövidre, tehát 574 mértföldnyi rövidre, tehát 574 mértföldnyi rövid

A Székely-egylet Brassóban.

Brassó, szept. 6.

A magyar történelmi társulat és a székely művelődési és közgazdasági egyesület tagjai közül kiválott utazó társaság szept. 5-én végezte be együttes kirándulásait utolsó istenhozzádra Brassóba a „Zöldfa“ szállodába adván egymásnak találkát.

Szept. 5-én d. u. 4 órakor a társaság említett helyen együtt volt, s mig egy pár idősebb tag a könyvbuvárlatokba mélyedett, addig a társaság nagy része a magas Czenk tetőre mászott, honnan elragadtatással nézte végig a fenséges panorámát, mely különösen a naplementekor mutatkozott. A déli Kárpát hegyláncz kiemelkedő kékes csucsaira arany-szegélyeket rakott az alkony pirja, az Olt, Feketeügy és Barcza vizei kigyózva nyultak el, mint ezüst szalag a gazdag székely- és királyföldön végig, Bálványos, Kőhalom, Földvár romjai játékot engedtek a képzeletnek s mintegy elbüvölve tartották a lelket, mely andalító varázslattal állott a festői tájkép csodás hatása alatt. Valóban a Czenk tető, egyik legszebb nézpontja lehet az egész monarchiának.

Este a „Zöldfa“ zöld fái alatt hosszu asztalok mellett még egyszer összegyült a társaság, de némi megilletődés látszott a megszokott jó ismerősök arczain, mert mindenki tudta, hogy holnap már szétoszlik a jó barátok serge a szélrózsa minden irányába. Talán erővel sem lehetett volna egy köszöntőt kicsalni a hallgatag ajkakra, melyek néma szótlansággal kivánták kifejezni fejezni a lélek azon haugulatát, melyet az elválás leverő tudata költe fel kebleinkben.

Reggel 4 órakor Pulszky F. és leánya többek társaságában Budapest felé indult. Gordon Sándor, angol utazó Dévára ment, Dávid Ferencz sirjának meglátogatására. Hajós János, Szilágyi Sándor, Szabó Károly történész és egyet. tanár, Deák Farkas s több érdemes tagja a társaságnak Predeal és Sinai megtekintésére készültek a 8 órai vonatra. Mások helyett maradtak, mig dr. Thallóczy Bukarestbe készült, dr. Fehérpataki L. és dr. Szinnyei J. szintén emlegetvén a bukaresti expeditiót.

Itt és igy végződött be a székelyföldi utazás, mely kedves emléket hagyott Maros-Vásárhelytől Sepsi-Szent-Györgyig a társaság visszaemlékezésében, Háromszék-megye főispánja Potsa József, sept. 4-én lakomát rendezett az utitársaság tiszteletére, Forró alispán és Császár polgármester pedig Bükszádtól Brassóig a vendégek elkocsikáztatását rendezték el dicséretet érdemlő szivességgel. Brassóban a vendéglői méreg drágaság homlokegyenest való ellentétben állott a székelyföldi magyar vendégszeretettel.

Kerekes Sámuel.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. sept. 10.

— **Kinevezések.** Fogarassy Mihály püspök kinevezte Balogh Ignácz lyc. tanárt s bölcsészeti tudományi felügyelőt theol. tanárnak és a Batthyáni-intézet könyvtárnokának, Veisz József törcsvári lelkészt a püspöki lyceum bölcsészeti folyamára tanárnak és tanulmányi felügyelőnek. Bodó Ádám sz.-udvarhelyi róm. kath. főgymnasiumi tanárt a koloz-vári kegyesrendi főgymnasiumhoz tanárnak, Bodosi Lajos uj áldozárt és Szabó Nándort sz.-udvarhelyi róm. kath. főgymnasiumi tanároknak, Soó Gáspár okleveles tanárjelöltet a gyulafehérvári nagy gymnasiumhoz tanárnak, Nagy István gym. tanárt a Szent-István finövelde aligazgatójának.

— **A földmivelés-**, ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszter a budapesti és bécsi áru s értéktőzsdék napi zárlatainak távirati közlését illetőleg a következő rendeletet bocsátotta ki: „A m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértőleg ezennel rendelem, hogy az állami távirdaállomásokkal nyilvános kifüggesztés végett táviratilag közölni szokott bécsi áru s értéktőzsdei napi zárlatoknak hivatalból kiadatása a f. szeptember hó végével megszüntessék s e helyett a f. év október hó 1 jétől kezdve a nevezett távirdaállomásokkal hivatalból csakis a budapesti áru s értéktőzsde napi zárlataladatai közöltessenek és ott az e czélra kiosztott nyomtatvány mintára feljegyezve, bárki általi megtekintésre, nyilvánosan kifüggesztessenek. — A bécsi áru s értéktőzsde napi zárlatai jövőre távirati uton csak azon állami távirdai székhelyen lakó egyéneknek. testületeknek és társulatoknak fognak megküldetni, a kik az ezért a fővárosban évi 20 forinttal, vidéken pedig évi 60 forinttal megállapitott előfizetési dijt előre egészen vagy félévi részletekben azon távirdaállomás pénztáránál lefizetik, a melytől az értesitéseket venni óhajtják.“

— **A kolozsvári** egyetem bölcsészeti tanára s a kitünő paedagog Felméri Lajos fél évi szabadságot nyervén, kormány-költségen Londonba utazott, az ottani nevelésügyi viszonyok tanulmányozása végett; részben pedig adatokat gyüjtendő a British-muzeum könyvtárában, egy terjedelmesebb szakmunka megirásához.

— **A helybeli** vivoda igazgatósága ujra Tompa Károly vezetése alatt megkezdi a vivásznak Chapon halála óta félbeszakadt oktatását. A mint már lapunkban is említve volt, a havi dij csupán 1 forint, oly csekély összeg, a mely lehetővé teszi bármely szegény tanulónak is e férfias sport elsajátitását. Nem ajánlhatjuk eléggé a főtanodák, különösen az egyetem ifjuságának, hogy ragadja meg — két kézzel az alkalmat e nemes időtöltésre, a mely a szellemi munkához testi erőt, a férfiui magatartáshoz méltóságot és komolyságot, az elgyengült és elpuhult ifjunak az erővel együtt merészséget kölcsönöz. A beiratások e hó 15-éig tartanak s a jelentkezők számától függ az oktatás megkezdése.

— **A banquette-re**, melyet hétfőn a Mérnök- és Épitész-Egylet a városi Vigadóban rendezett, nemcsak az egylet tagjai jelentek meg teljes számban, hanem városunk notabilitásai s mérnökeink és épitészeink sorából is sokan vettek azon részt, mint a gyülésező egylet vendégei; a többek között gróf Eszterházy K. főispán, Simon E. polgármester, Minorich, Bokros E. képviselő, Finály H. iparkamarai elnök, Gyarmathy M. alispán, a helybeli és fővárosi sajtó képviselői s mások. — Összesen 180 személy foglalt helyet d. u. 2 órakor a Vigadó nagytermében fölteritett asztalok mellett A lakoma csakhamar a legkedélyesebb hangulatot keltette a résztvevőkben s még nyoma sem volt annak a feszességnek, mely az ilyes ünnepélyes közebédeket többnyire meg szokta fosztani a jókedv zamatjától. Persze a jó erdélyi borok nem utolsó tényező volt a jó hangulat fölkeltésében; királyhágón tuli polgártársaink nem győzték eléggé élvezni és dicsérni tüzes boraink jóságát, melyek az Erdélyi Pinczeegylet és Orbán József pinczéjéből kerültek ki. — Természetes, hogy a felköszöntők áradata is csakhamar megeredt. — Hieronymi államtitkár kezdte meg a sort, Simon Elekre, Kolozsvár polgármesterére üritvén poharát a társaság zajos éljeneitől kisérve; hasonló lelkes éljenzés követte a főispán meleg hangon tartott toasztját, melyben a derék egyletet éltette. Azután sürün követték egymást a talpraesett pohárköszöntések; igy: az Éjszakié Hieronymira, mint a vidéki vándorgyülések eszméjének első megpenditőjére; azután ismét ő Hieronymi atyjának, ennek a derék magyar mérnöknek emlékére, mint aki ezelőtt csaknem félszázaddal az első magyar vasútat létesitette; Pekár Imre a kitünő épitészre: Volre; Gerlóczy fővárosi alpolgármester Kolozsvár városára; Hieronymi Gerőczira, Tolnay ugyanarra s még sokan mások másokra. A kedélyes lakomának — melyhez Nagy Gábor, a Nemzeti szálloda derék vendéglőse, szolgáltatta az épen oly pontos felszolgálást, mint az izletes ételeket — 4 órakor volt vége.

— **Várady Albertet,** a kolozsvári nemzeti szinház szorgalmas tagját nagy csapás érte; neje, Könczöl Mari ugyancsak a nemzeti szinház női karának egyik szorgalmas tagja, alig nehány napi szenvedés után, a városunkban, ugy látszik, ismét nagy mérvben lábra kapó roncsoló toroklob áldozatává lett.

— **Az önkéntes** tűzoltó-egylet parancsnokságának felügyelete alatt álló városi fizetéses tűzoltóknál több állomás jövén üresedésbe, kik ezen állomások betöltésére pályázni kivánnak, folyó hó 24-éig jelentkezhetnek az őrtanya-helyiségében Vassy Zsigmond szertárnoknál. Az önkéntes tűzoltó-egylet parancsnokságától. Kolozsvárt, 1879. szeptember 8-dikán. — Deák Pál főparancsnok, Münsztermann Ede segédtiszt.

— **A helybeli** iparos önképző és betegsegélyző egylet saját pénztárának gyarapitására folyó hó 26. a nyári szinházban működevelői előadást rendez, a mely alkalommal Szentgyörgyi István intézése mellett „A vén bakancsos és fia a huszár“ fog előadatni.

— **A kolozsvári** felsőbb kereskedelmi iskola tanári kara e tanévre következőleg alakult meg: Kiss Sándor igazgató, köz. tan. képesitett tanár, tanitja a földrajzot; dr. Bartók István tanitja a természettudományokat; Czirják Albert polg. iskolai tanár németnyelv- és irodalmat; Deák József polg. isk. tanár algebrát és mértant; Farkas László főgymn. tanár ugyanazt; dr. Ferenczi Zoltán főgymn. tanár, magyar irodalmat; Finály Henrik egyetemi tanár, a kereskedelmi számtant; Geltch János, a „Kisegitő pénztár“ főkönyvvezetője, tanitja a könyvvezetést és levelezést; Graf Jakab főgymn. tanár, a franczia-nyelvet; dr. Lehmann Róbert, jogtudor, tanitja a kereskedelmi ismereteket s a németnyelvü levelezést; Propper Ferencz, polg. isk. és főgymn. rajztanár, az ékesirást; dr. Schilling Lajos egyetemi magán-tanár, a történelmet; Váradi Károly polg. isk. igazgató, tanitja a magyar irálytant. — Ily tanerők mellett mi egész bizalommal, a legszebb reménynyel nézünk e tanintézet jövője elé, s ismételve a szülők figyelmébe ajánljuk azt. A tanitás — mint már jeleztük — e hó 15-én veszi kezdetét.

— **Salamon János** jeles zenekarával Borszékről visszatért városunkba s ma fogja tartani a Nemzeti „Szállodá“-ban első zeneestélyét, a következő műsorral: 1 Magyar Török induló Szabaditól. 2. Szilvia négyes Delibestől. 3. Álarczos bál Verditől. 4. Magyar Ábrándl Salamon Jánostól. 5. Nagymamácska Fuchstől. 6. Eszménykép Valzer Fahrbachtól. 7. Népdalok Jogász, csárdás Salamontól. 8. Tellilmos Rossinitől. 9. Kossuth Polka Grettingtől. Ez érdekesnek igérkező estélyt ajánljuk a t. cz. közönség figyelmébe.

— **Szolnok-Dobokamegye** bizottságának rendes őszi közgyülése folyó évi október 7-én és következő napjaira, az állandó választmány ülése pedig ezt megelőzőleg szeptember 18-ára összehivatott. E rendes őszi közgyülés tárgyait: 1.) Több szentesitést nyert törvényczikkek. 2.) A törvényhatóság közigazgatása árva és gyámhatóságának 1880-ik évi költségvetési előirányzata 3.) A megyei közigazgatási központi III-ik aljegyzői és csáki-gorbói járásorvosi állomások választás utjáni betöltése. 4.) A számonkérő (scontralis) szék jelentése. 5.) A közigazgatási bizottság folyó év első félévi jelentése. 6.) Kormányrendeletek. 7.) Társmegyék átiratai. 8.) Kebli ügyek. 9.) Községi illetve városi ügyek. 10.) Egyesek folyamodványai. 11.) Az időközben netalán beérkezendő önálló inditványok képezendik.

— **Torda-Aranyosmegye** alispánjáról. A méltóságos báró főispán ur rendelete következtében, az őszi rendes bizottsági közgyülést folyó évi szeptember 22-én délelőtti 9 órára Tordán a megye házához összehivom. Ezen közgyülés tárgyai: 1. Az időközben érkezett törvények kihirdetése. 2. Felsőbb rendeletek feletti intézkedések. 3. Átiratok. 4. Kebli ügyek tárgyalása. végre 5. a) Elhalt Folyovich Albert közigazgatási bizottsági tag helyébe titkos szavazattal egy közigazgatási bizottsági tag választása. b) Az aljárai járási szolgabirói tisztségek választás utjáni betöltése. Torda, 1879. szeptember 5-én. Weress Dénes alispán.

— **A nagyszebeni** katonai intézet a növendékei között — mint az „Ellenőr“ értesül — nagymértékben elharapózott egyptomi szembetegség következtében igényelt gyökeresebb munkálatok megejthetése végett ez évben zárva marad.

— **Munkácsy Mihály** egy eredeti festménye Kolozsvártt. A nagy művésznek, kit a legkitünőbb műbirálók helyeztek a continensen most élő legnagyobb művészek sorába, s kiről a házában időzte alatt annyi érdekes adomakelt szárnyra, Kolozsvártt is van egy ifjukori kitünő festménye, a melynek szintén megvan a maga érdekes története. Azon időben, a mikor még a nagy művésznek isteni adományához arányban nem osztogatták a földi adományokat, sokszor volt azon helyzetben, hogy képei számára a festéket sem tudta beszerezni. Elbeszélésünk idejében a nagygyá lett művész Bécsben lakott. Vélis Simon helybeli orvosnak szintén Bécsben tanuló szellemes és müvelt fiával, Károlylyal, a ki fájdalom azóta elhunyt, Munkácsy belső baráti viszonyban élt. — Hogy a tanulók s különösen olyan, mint Munkácsy mily könnyen jőnek olykor pénzzavarba, s hogy ilyenkor jobb módu barátaik zsebét szokták igénybe venni, mindenki előtt ismerve van, a ki ért valaha diák-kort. Munkácsy azonban csak a magasabb ambitio által kényszeritve fordult ismerőseihez s egy alkalommal nehány forintot kért festékre az ifju Vélis Károlytól, megigérve neki, hogy a kölcsön fejében le fogja őt festeni. — Munkácsy becsülettel megtartotta igéretét, a Vélis Károly olajfestményü képe, Munkácsy által aláirva ma is Vélis Simon birtokában van Kolozsvártt s a közelebbi műtörténelmi kiállitáson ki volt nálunk állitva. A kép Munkácsynak már jelesebb művei közé sorozható, az ifju Vélis Károly a megszólalásig van találva rajta. Munkácsy merész ecsetkezeléséből még nem sok van ugyan a képben, de a sötét borongó szinek, a gyönge világitás és költői felfogás együttesen Milton második megteremtőjére vallanak.

— **A miskolczi** óvoda javára julius 27. sorsjáték tartatott s Kolozsvártt is többen vannak ily sorsjegyek birtokában. Ezek számára megemlitjük, hogy a nyerő számok Demeter József kereskedésében megtekinthetők s a Kolozsvártt elárusitott sorsjegyekre való tekintettel a tárgyak átvételének ideje e hó végeig meghosszabbittatott.

— **Az uj occupatió.** Hiteles értesülés szerint tegnapelőtt csakugyan bevonultak csapatjaink a novibazári szandsákba. Azt nem tudjuk, hogy miképpen fogadták katonaságunkat az albánok; azt még kevésbé, vajjon egészen sima lefolyása lesz-e ennek az actiónak. Lehetséges, hogy a boszniai leczke után nem lesz szüksége megveretésre ennek a fanatikus hegyi népnek, hogy belenyugodjék a kényszerbe.

— **Orgyilkossági kisérlet a templomban.** Szaplonczán (Mármarosm.) a mult szombaton a templom falát gyilkos szándékkal épen abban az irányban furta át egy haragosa Mendolovics Samu korcsmárosnak, a hol imádkozni szokott. A lyukon kivülről bedugott revolvercső elsült, de a golyó az erős borzsolódzás következtében fél utat vett s igy nem tehetett nagyobb sértést. A gyilkos még nem fedeztetett fel.

— **Uj háboru.** Afganisztánból époly váratlan, mint leverő hir érkezett, s ugy fordulhat, hogy a távolfekvő keleti ország ismét elsőrangu nevezetességre tesz szert Európában. Az afgán ezredek fellázadtak, állitólag azért, mert hátrálékos zsoldjuk nem fizettetett ki és legyilkolták Cavagnarit és az egész angol missiót. A zendülés azonban politikai jelleggel bir; mert a csapatok egyesültek a néppel, s megtámadták ugy az emirt, mint az angol követséget.

— **Egy őrült** öngyilkossága. A „Betty Storer“ nevü hajón, mely New-Yorkba vitorlázott, volt egy Perper Rudolf nevü őrült is, ki egyszerre csak a nyilt tengeren eltünt a hajóról. Egy matróz a következő történetét adja elő az eltünésnek: Perper ugyanis vett egy guitarret, melynek lyukait papirral beragasztotta; ez volt hajója, azután egy esernyőt tüzött föl vitorla gyanánt, egy kis compasst is vett magához, azonkivül egy üveglencsét, melylyel ugy látszik tüzet akar élesztení s ezzel beleugrott a tengerbe. Vitt azonkivül magával egy üveg vizet, kevés kávét, czukrot s egy — sonkát. Sorsáról azóta mitsem hallottak; könnyü kitalálni, hogy mi történt vele.

— **Az ex-khedive** tiz háremhölgye Nápolyban fürdésközben meg akart szökni. Az éber eunuchok azonban a szép vizi nymphákat visszavitték a hajóra. A keleti látványt sok nápolyi nézte a tengerpartról.

— **200 ezer frankos ló.** Verneuilt, a hires csődört Cavalieró ur a magyar kormány megbizásából 200,000 frnkért vásárolta meg Lagrangétól, Franciaország első sportmanétől. Verneuil a legnagyobb versenyeken győzött, s a lehető legnagyobb teherrel a leggyorsabb sebességben, a legnagyobb kitartással fut. Atyja Mortemer, anyja Regalia, mind a kettő a nagy aranyérmet nyerte el a tavalyi párisi kiállitáson. Még egy franczia ló sem kelt el oly magas áron, mint Verneuil.

A szerkesztő postája.

— Cs. urnak Gyergyóditró. Lapunk terén ez ügyet befejezettnek tekintjük s több közleményt nem bocsatunk közre.

— N. J. urnak Csiksomlyó. Az igazgató-tanács bizonyára jobban fogja ismerni az illető tarár érdemeit mint mi, a kik ily láthatólag közelről érdekelt kezekből ezen személyes ügyben nem fogadhatunk el közleményt.

— Sz. J. urnak Gyergyóditró. Az ezen ügyben már megjelent terjedelmes felvilágositás felesleggéssé teszi az ön felszólalását. a melyben különben is el van hallgatva a tény valódi állása.

— D. urnak D.-Szt. Mártonban. A meséről majd áttekintés után nyilatkozhatunk. Beküldését elvárjuk.

— A tévedések irójának Kolozsvártt. Egyátalán nem vagyunk elfogultak elveink iránt s a polgári iskola átalakitásával tett „veszedelmes kisérletnek“ paedagogiai komoly indokolását készséggel közreadjuk. — A beküldöttet reméljük ön sem tartja annak.

— Kárpáthynak Nyénben. Sem olvasni, sem érteni nem tudjuk.

— Marosvásárhelyre R-nek. Szeretnők hinni, hogy egy „mákszemnyinél“ valamicskével több igazság lakik bennünk, de ebből nem következik, hogy lapunkat átengedjük az ön által véka számra öntött, hosszulére eresztett s a nagy közönség elé egyáltalán nem tartozó igazságoknak. Az pedig valóban naiv kivánság, hogy az előnkbe dictált szerkesztői izenetet adjuk közre s egyoldalu informatio után élők s holtak felett itélőszéket üljünk.

„KELET“ magán távirata.

Feladatott **Budapesten** szept. 10 1 ó. 40 p. éjjel.
Érkezett Kolozsvárra szept. 10. 1 ó. 45 p. éjjel.

Cavagnarit az Afgánok csakugyan megölték.

Csapataink csöndben átlépték a novi-bazári határt. Obadics Pribojt megszállotta. Killics Kotlinig hatolt. Erdőégések mutatkoztak.

Árték- és váltófolyam.

1879. szeptember 9.

Magyar aranyjáradék		81.65.
„ kincstári utalv.	1 kibocsát	—.—.
„ „ „	2 „	—.—.
„ keleti-vasut elsőbség	2 „	82 25.
„ „ állami kötvény 1876 év		75.55.
„ vasuti kölcsön		111 22.
„ földtehermentesitési kötvény		87 50.
temesi „	„	85 50.
erdélyi „	„	86.25.
horv. slavon „	„	87.75.
magy. szőlődézma váltság	„	89 —.
Oszt. egységes államadósság	papirban	66 55
„ „ „	ezüstben	68.10
„ aranyjáradék		79 80.
1860. államsorsjegy		123 40.
Oszt. nemzeti bank részvény		820.—.
„ hitelrészvény		256.20.
magyar. hitelbank		246.75.
Ezüst		— —.
Cs. k. arany		5.57.
Napoleond'or		931½.
Német birod. mark		56 6 .
London		117.65.

NEMZETI SZINHÁZ.

(A nyári szinházban.)

Kolozsvártt, szerdán, szeptember 10. 1879.

A SZINÉSZNŐ FÉRJE

4 felv. Irták H. Meilhak és Hennequin. Franciából forditotta Ajtai K. Albert. Zenéjét szerzé Jakobi karnagy.

A kolozsvári nemzeti szinház szinpadára rendezte Molnár.

A KIS FEHÉR CSIBE.

Kuplé.

MEGFORDITOTT SZINPAD.

Még egy nézőtér.

Festette Beczkoi.

Távirati tudósitás

budap esti árutőzsde hivatalos árjegyzeteiről szeptember 9-ről.

Gabona	Faj	Ára 100 kilg tól frt	kr	ig frt	k
Buza	bánsági	11	55	12	—
	iszavidéki	11	75	12	25
	pestvidéki	11	65	12	15
	fehérmegyei	11	75	12	25
	bácskai		—		
Rozs	magyar	8	10	8	30
Árpa	takarmany	6	70	7	—
Zab	maláta	7	50	10	50
	magyar	6	05	6	20
Tengeri	bánsági	6	85	6	90
	másnemü	6	75	6	80
Repcze	káposzta	10	⅝	10	⅞
	bánsági	9	⅞	10	⅛
Köles	magyar	—	—	—	—
Szokvány (Usance) buza	tavaszra szállitandó	12	70	12	75
„	Szept.—Oktre szállitan.	11	90	11	95
rozs	tavaszra szállitandó	—	—	—	—
teng.	Májusra—junira szállit	—	—	—	—
repcz.	káposzta Aug Szept. szál.	11	⅝	11	⅝
„	bánsági Jul. Aug. szállit	—	—	—	—
szesz (ny.)	100 liter százalékként.	31	—	31	—

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árak.

Aheti vásár helye és napja

Beszterczebrassó	aug. 15	680	—	310	—	390	—	350	—	250	—	420	—	—	—	—	—	44	—
Dées	aug. 30	750	—	700	—	500	—	300	—	250	—	500	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár	sept. 4	660	—	—	—	470	—	—	—	200	—	430	—	—	—	—	—	—	—
Gy.-Szt.-Miklós	aug. 5	710	—	610	—	420	—	430	—	220	—	480	—	140	—	90	—	300	—
Kolozsvár	sept. 18	800	—	—	—	440	—	310	—	240	—	440	—	280	—	150	—	800	—
M.-Vásárhely		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
N.-Szeben	sept. 4	625	—	427	—	412	—	287	—	203	—	358	—	120	—	60	—	220	—
S.-Szt. György	aug. 29	700	—	550	—	450	—	250	—	250	—	450	—	180	—	33	—	210	—
Szamosujvár		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	sept.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Udvarhely	sept.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Torda		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Egy hectoliter (=70 kupa) — **100 kilo** — **1 köb méter** — **1 kilo**

tiszta buza | elegy buza | rozs | árpa | zab | török buza | széna | szalma | tüzifa | marha | lus

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Békésy Károly.

Kwizda Ferencz János cs. k. udvari szállitó urnak Korneuburgban.

Több éven át használtam önnek *cs. kir. szab. üditő folyadékát* (Restitutions-Fluid) lovak számára mindenféle *marjulás* ellen, különösen pedig *oly lovak erősitésére*, melyek terhesebb munkát végeztek s a *legjobb sikert* arattam.

E *jeles szert* a *legmelegebben* ajánlom, minden lótulajdonosnak.

A rendelt 10 palaczkot várva ajánlom önnek magam

Randegg, 11. nov. 1878. HUBER VINCZE, kaszagyáros.

A beszerzési forrásokra nézve utalunk, a mai számunkban megjelent hirdetésre.

Stein János

zeneműkereskedése Kolozsvárt.

Zeneműkereskedésem, mely a zeneirodalom terén történő legujabb mozzanatokat figyelemmel kiséri és azzal folyton lépést tart, utóbbi időben anynyira tul lett halmozva ujabb és jeles zeneművekkel, hogy kénytelen vagyok azokat hely szüke miatt

rendkivül leszállitott áron elárusitani.

20 darab különféle zenemü leszállitott ára, zongorára, közöttük szalondarabok, tánczok, klasszikusok sat. sat.

10—15 frt. boltiár helyett csak 2 frt.

Vidéki megrendelések utánvétellel azonnal és pontosan teljesittetnek.

Mindennemü zeneműjegyzékek ingyen és bérmentve.

A legujabb zenedarabok azonnal kaphatók és szivesen küldetnek házhoz, vagy vidékre választás végett.

Stein János

zeneműkereskedése Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Sz. **682.** — 1879. (324) (1—3)

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatom alatti törvényhatóság központi tiszti karánál, a III-dik aljegyzői állás választás útján folyó évi oktober 7-kén tartandó bizottsági gyülésen betöltendő levén, felhivatnak mindazok, kik ezen 700 frt. évi fizetéssel javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy az 1870. évi XLII-dik t. cz. 66 §-ához mérten felszerelt folyamodványaikat alólirotthoz **folyó évi september 15-ig**, annál bizonyosabban nyujtsák bé, mivel a később érkezettek tekintetbe nem fognak vétetni.

Szolnok-Dobokamegye főispánjától.

Déésen, 1879. augustus 28-kán.

Báró BÁNFFI DEZSŐ, főispán.

Árlejtési hirdetmény.

A zalathnai magy. kir. kohóhivatal részéről — évenként 200 métermázsa chilisalétrom szállitásra — árlejtés hirdettetik.— A gyula-fehérvári vasúti állomástól, a zalathnai kir. kohó 4 órányi távolságra fekszik.

Vállalkozó szállitók kellően bélyegzett és 10% bánatpénzzel ellátott ajánlataikat — kitéve benne egy méter mázsa száraz sulyú Chilisalétrom árát és annak vegyileg tiszta salétrom tartalmát százalékokban —

f. évi szeptember-hó 30-dik déli 12 óráig

alólirtt hivatalhoz nyújtsák be. (326) (1—3)

Magy. kir. kohóhivatal Zalathnán.

Sz. **9218.** — 1879. (321) (2—2)

Árlejtési hirdetés.

A Marosludas-beszterczei útvonalon épitendő 1 hid- és 4 áteresz

folyó hó 10-én d. e. 10 órakor,

a megyeházánál tartandó nyilvános szóbeli árlejtés útján ki fog adatni.

Kikiáltási ár 1317 frt 28 kr. o. é.

Az épitési feltételek és műszaki iratok, az árlejtés napjáig, a hivatalos órák alatt az aljegyzői irodában megtekinthetők.

Árlejteni szándékozók 5% bánatpénzt kötelesek előre letenni, melyet vállalkozó, a vállalati összeg 10%-ára kiegészíteni tartozik.

Kolozsmegye alispánjától.

Kolozsvártt, 1879. september 2-kán.

GYARMATHY MIKLÓS, alispán.

Prima laibachi savanyú káposzta és répa

25, 50, 100, 150 és 200 kilós hordókban jutányosan kapható (325) (1—3)

Moises, Charmatz és Neuwirth által Laibachban.

(323) **FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ-FORRÁS** (1—6)

Elismert mint leghatásosabb valamennyi keserüviz között.

Dr. Leube W. a belgyógyászat tanára Erlangenben. „Nem okoz kelletlen mellékhatást, ha nagyobb adagban vétetik. Sőt még oly esetekben is, hol a bélnyákhártya izgatott, e viz fájdalom nélküli székletétet okozott.“ Erlangen, 1878.

Dr. Korányi Frigyes, tanár és kir. tanácsos Budapesten. „Különösen az által tünik ki, hogy enyhén keserü, nem kellemetlen ízü és hogy még hosszabb használat után sem zavarja meg az étvágyat s emésztést.“ Budapesten, 1877.

Dr. Gebhardt Lajos, tanár és a Sz.-Rókus közkórház igazgatója, Budapesten.— „Könnyen vétethetik és a többi budai viszekhez aránylag kevesebb mennyiségben és rövidebb idő alatt hoz kedvező eredményt létre.“ Budapest, 1877.

Dr. Kiss Sándor, a Sz.-János közkórház igazgatója Budapesten. „Valamennyi budai keserüviz között kellemes íze és jeles hatása által tünik ki: gyomor- és bélhurutnál, megrögzött székrekedésnél, alhasi vérpangásnál, valamint vértolulásoknál, aranyérnél, étvágytalanságnál stb.“ Budapest, 1877.

Dr. Bamberger Henrik, tanár és udv. tanácsos Bécsben. „Még hosszabb használatnál sincs semmiféle káros hatása.“ 1877.

Dr. Meynert Th. az elmegyógytan tanára, kormánytanácsos Bécsben. „A mérsékelt adagok és azok kiméletes hatása által e kóroda egybevágó heveny kóreseteknél gyakran fontos okijavalatnak felelnek meg.“ Bécs, 1879.

Ezen viz kapható minden gyógyszertár és fűszeráru-kereskedésben Kolozsvártt: **Csiky Imrénél és Hutter János, Somlyai László, Vogel Károly** kereskedéseiben, és a forrás-igazgatóságnál Budapesten.

Német és franczia nyelvmester.

Egy nyelvtanitó, ki csekély dijazás mellett a **német** és **franczia** nyelvben elméletileg és gyakorlatilag alapos oktatást ad, még egy pár üres óra felett rendelkezik.

Bővebb felvilágositást nyerhetni a Klatrobetz-féle házban, bel-magyarutcza 1-ső szám alatt, a Pannonia szálloda mellett.

(319) (3—3)

(322)

(1—1)

Kwizda Ferencz János

állat-gyógyszerei Korneuburgban,

cs. kir. udvari szállító

állatgyógyászati készitményekre nézve,

melyek ő felségeik az angol királynő és a porosz király és német császár; valamint sok magas rangu egyén ólaiban rendkivüli sikerrel alkalmaztatnak, az osztrák és az olasz államokban kiváló szabadalommal ellátvák és londoni, párisi, bécsi, hamburgi és müncheni éremmel vannak kitüntetve.

A számos ezen készitmények használatára vonatkozó átirstokból kiemeljük a következőket.

A cs. kir. gazdasági egylet alóirtnak korneuburgi marhapor-próbákat adott át kiosztás végett megbizható gazdáknak, a kik azzal lovak, szarvasmarhák és sertéseknél többnyire kedvező sikerrel tett-k kiserletet.

Stájerország különböző vidékein torokgyuladás és görvélyalakú daganatok ellen legjobb sikerrel alkalmaztak a port; itt—ott tüdőhurutban enyhitőleg hatott a por, s hosszabb használat mellett valósz nüleg egészen megszüntette volna a bajt.

E por igen kipróbált ővszer minden gyuladásos betegségben, kólika és étvágy hiány ellen; elősegiti a tejelválást s a tejnek kellemes ízt kölcsönöz, ha nem használódik igen nagy adagokat.— Romlott takarmánynyal való ételésnél igen fontos csekély adagokat nyujtani

SCHMIDT J., mérnök.

Grácz.

Tekintetes úr!

Nagy örömömre szolgál tudathatni, hogy az ön által termelt *üditő folyadékkal* (Restitutions-Fuid) *igen jó sikerrel tettem kisérletet ő felsége a királynő egy kedvencz lova horgasinának gyuladásánál.*

Tekintetes urnak kötelezettje

LANGWIRTHY M., ő fels. a királynő állatorvosa.

MEYER W., fölovászmester.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS cs. k. udv. szállító urnak Korneuburgban.

Önnek általánosan ismert és jó hirben álló *üditő folyadéka* ismételt rendkivüli sikerei által ő cs. főnsége Ausztriai Estei V. Ferencz. főherczeg és M dena herczege ólaiban történt alkalmazás folytán kellemes helyzetben vagyok, sőt kötelességemnek tartom Tekintetességednek ezennel nyilvánosan kifejezni megelégedésemet s *ló-folyadékát* minden lótulajdonosnak ajánlani.

Nemcsak már megtámadt váll, in, csukló és idegeknél tesz ki üző szolgálatot, hanem egészséges lónak is rendkivüli erőt és ruganyosságot ad, s fiatal lovaknál fárasztó munka után csudálatosan hat.

Még vállbénulásnál is, hol szörkövél, bedörzsölés sőt égetés sem használt többé, önnek üditő folyadéka, következetesen alkalmaz , sikeres volt, a nélkül, hogy sebhelyet vagy kopasz helyet hagyott volna hátra.

Pata-irját, érdes, porhanyú paták ellen sem hallgathatom ez alkalommal el, a mely ismételten, különösen hámos lovaknál megfizethetlen szolgálatokat tett nekem.

Legyen szabad egy különös esetet felemlitenem:

„Judith“ drága angol vadászló érdes patáit nem volt képes bármely alkalmazott szerrel meggyógyitni, de az ön *pata irjának* 14 napi használata után rendkivüli volt a javulás, s a lónak patái most teljesen egészségesek.

Bács. STEINBACH, főherczegi lovászmester.

Kwizda állatgyógyászati készitményei valódi minőségben kaphatók **Kolozsvárt: Csiky Imre, Dietrich Sám., Gergely Ferencz.** *N.-Szebenben:* Morscher W. S. Reissenberger A. *Gyula-Fehérvárt:* Fröhlich S. gyógyszerész. *Brassóban:* Eremias D., Hesshaimer S. L. A.— *Köhalomban:* Nagelschmiedt utódai. *Maros-Vásárhelyt:* Bürcher M. *Sepsi-Szent-Györgyön:* Csulak testvérek. *Segesvárt:* Teutsch J. B. *Szász-Régenben:* Czoppelt Hugónál.

Ezenkivül a koronaországok csaknem minden városában és mezővárosában vannak **raktárak,** melyeket a vidéki hirlapok koronként közölnek.

A ki védbélyegemnek valamely hamisitóját olyaténképpen jelöl meg nekem, hogy törvényes büntetés alá vonathassam, **500 frtig terjedő jutalmat kap tőlem.**

H. k. Hoflieferant

Kiadó bolt.

Kolozsvárt 29. szám alatt a volt Hidkapu sarkon levő, Reschner-féle **bolt,** belső felszerelés, **folyó év Szent-Mihály azaz september 29-dikétől kezdve kiadó.**

Értekezhetni ugyanazon szám alatt CZIRJÁK SAMU tulajdonossal. (307) (6—6)

Hallatlan olcsóság—hol?

Kolozsvárt

a „Vereskereszthez“ czimzett kereskedésben

kül-monostorutcza 5. sz.

1 Pack 8 matring Pottendorfi kötő gyapot

ára csak 72 kr.

És ugyanott kapható: **a legjutányosabban!** a legfinomabb **Cuba, Ceylon** és **Gyöngykávé,** legfin. **Czukor, Henger-** és **műmalmi Liszt,** s minden **fűszer áru,** nem különben legjobb minőségü Pipere és mosó **szappanyok,** Búza és Rizs **keményitő, Stearin, Milly** és **fagygyu-gyertya,** legfinomabb belföldi és valódi **Amerikai Petroleum** sat. (320) (3—4)

BORSAJTÓK

és

SZŐLŐMALMOK,

(franczia Mabille-féle)

bor szivattyuk, ruggyanta-csövek a hozzávaló **eszközökkel, kendercsövek,** számára, vizmentes **ruggyanta takarók, tűzoltó-fecskendők mozdony-** és **gép-szijjak, ruggyanta-esőköpenyegek** és mindennemü **ruggyanta-árukat**

Schottola Ernő és Neoschil,

Budapest, nagybani eladás: váczi-körut 28. Páris szállodának átellenében. (2—6) (316)

Göngyölésért semmi sem számittatik. (43) (9—*)

Rumburgi szöveteket,

(kezességgel, hogy valódi len-vásznak)

legszebb nyári fehéritéssel,

mollinos-okat és **domestic-okat,** durvák és fehéritettek, **fehérczérnavászont, vízlepedőt, callicot, fehér ocottonokat, oreast, czérnavászont, csinvatot, lepedővászont** varrás nélkül, **Oxford ing-elméket** és

CHIFFONOKAT

ajánl legjutányosabb gyári árban

TEUTSCH B. J. Segesvárt.

Külmegrendelések az ár utánvéte mellett gyorsan teljesittetnek.— **Tömegesebb megrendelések bérmentes vaspályaszállitás kedvezményét élvezik.**

Minden szélességben és minőségben raktáron.

Üzlet helyiség változtatás.

Alólirt tudatom a t. nagyérdemü közönséggel, miszerint

szőcs-mü ipari üzletemet

bel-magyarutczától, a Tanácsházsori főtérre a **7** sz. házhoz átváltoztattam, s üzlet helyiségemet mindennemü **férfi-** és **női öltönyökkel,** a mostani divatnak megfelelőleg dúsan elláttam.

S igy átaljában ugy városiak, mint vidékiek számára **szakmámba vágó** mindennemü **szőcs munkák,** pontos idő alatti elkészitésére, a legjutányosabb árért magam kötelezem.

A t. nagyérdemü közönségnek eddig is tapasztalt iránt am való szivességét s bizodalmát hogy továbbra is kiérdemeljem, kegyes pártfogásukba magamat ajánlom

Kolozsvárt, 16. aug. 1879. (303 (3—4)

BÁNYAI SÁMUEL, szőcs mester.

KÉZI és FALI TÈRKÉPEK. ATLASZOK, FÖLDGOLYÓK.

Stein János KOLOZSVÁRT.

ISKOLAI KÖNYVEK.

SZÓTÁRAK, NYELVTANOK és TÁRSALGÁSI KÖNYVEK.

A bekövetkezendő tanév alkalmából van szerencsém tudósitani a n. érd. **tanár, tanitó, nevelő urakat és tanuló ifjuságot,** hogy könyvkereskedésemben, hol az iskolai irodalom kiváló figyelemmel van képviselve, (305) **mindenféle** (11—*)

ISKOLAI KÖNYVEK, TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

egyetemek, gymnasiumok, képezdék, ipar és polgári iskolák, elemi- és néptanodák, valamint **magánintézetek** számára legnagyobb választékban és előnyös feltételek mellett kaphatók.

Tisztelettel kérem ez okból a nagyobb megbizásokat idejekorán kezemhez juttatni, hogy a **kivánt példányok száma iránt tájékozhassam magamat** folytonos megrendeléseimnél, és hogy a megküldésben késedelem ne történjék.

Tömeges megrendeléseknél, **pontos szolgálat, kedvező feltételek** és **jutányos árak biztositása mellett tiszteletpéldányokat,** saját kiadásaimból pedig **ingyen példányokat bocsátok a t. megrendelők rendelkezésére, szegényebb sorsu tanulók számára.**

Czim- és árjegyzékkel az iskolai könyvekről, ugy nemkülönben bárminemü **könyvjegyzékekkel kivánatra azonnal és ingyen szolgálok.**

Stein János

könyv-, mü- és zenemükereskedése.

Stein Jánosnál KOLOZSVÁRT.

A M. KIR. EGYETEMI NYOMDA KIADVÁNYAINAK FORAKTÁRA.

A SÁROSPATAKI REF. FŐISKOLA ÖSSZES KIADVÁNYAINAK FŐRAKTÁRA.

ISKOLAI KÖNYVEK.

Nyomatott Stein János m. kir. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. főtanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.